

sangis lookevad jõed. Möisamõtsa looduskaitseala loodepiiril ühinevad kaks jõge — **Vaidva ja Peeli**. Vaidva (Lätis Vaidava) jõgi on 71 km pikk, sellest Eestisse jääb 14 km. Saanud alguse Haanjala kõrgustiku lõunaosast piiritlesest Murati järvest, voolab jõgi Lätimaale ning jõuab tagasi Eesti alale Mäekese küla lõunaosavas. Jõgi suubub Mustjõeke. Vaidva jõgi voolab peaaegu kogu ulatuses looduslikus sangis. Ökoloogiliselt heas seisundis olev jõgi on suures ulatuses ka looduskaitse all. Peeli jõgi (20 km) on Vaidva jõe tähtsaim lisajõgi Eestis. Jõgi suubub algupealt ning suubub Vaidva jõkke.

Kujunenend luustikusserva laineda irdjaa tingimustes. Mõisamõtsa nimi on tulnud Vastse-Roosa mõisa ajast, mil kaitsesõjala metsad kuulsid mõisale. Vastse-Roosa poolset lahustustüki on kutsunud ka **Kreolaaneks** ja Kreolasõmõtsaks. Kunaagiste Kero vakatalude järgi.

Mõisamõtsa looduskaitseala

Peetri jõe hoiuala (5,6 ha) moodustab Peetri jõe 4,2 km pikkune lausliivase põhjaga jõeik. Loodusdirektiivi keitsetõlgimise kohaselt kuulub Peetri jõe hoiuala rohke-veistehobu (Ophiogomphus cecilia), ojasilm (Lampetra planeri), jõesilm (Lampetra fluviatilis), tippviirikas (Alburnoides bipunctatus), teib (Leuciscus leuciscus), jõetorell (*Salmo trutta morfa fario*), natjus (*Thymallus thymallus*) ja võldas (*Cottus gobio*). Hoiuala kuulub Natura 2000 loodusalaade hulka.

(*Dactylorhiza incarnata*), rohakas kääkeel (*Platanthera*

Pöõdpuhkõht:

Peetri jõe karisöödi ja Leppkõlga vahelisel alal jõe kaldal panduvatest Amata lademe liivakivipaljanditest on tuntumad Peetri jõe paremkalda (ehk Jürimäe, Jaanuse), Karisöödi (Kõlga) ja Karisöödi Metsamajandi liivakivipaljad. Ka need on haruldased, Võrumaal leidub väiksemaid sama ajastu paljandeid vaid Püsa jõgikkonnas Västselimaist ülesvoolu- karisöödi Metsamajandi paljandis on koobas, mille kohta on teada muistend, et sealst läheb kõik Koivalinna.

Peetri jõe org on tähelepannuväärne mitmete haruldaste taimeliikide poolest. Jõe kaldanõlvade liigirikastes mets-saksosustes on lisaks künapuuile levinud harilik-

paljand on tähistatud ning selle lähiste ole kulastajatele

Eestis hana saab. Joe kaidast murtud iugjakivist poleat

Külastaja meespea

- Looduses liikudes järgi igapäheõigust.
- Telgi ja tee lõket ainult selleks ettevalmistatud ja tähistatud kohas.
- Mootorsõidukiga liikle ainult selleks ettenähtud teel ja pargi ainult parklasse.
- Kaitsealadel võib korjata marju, seeni ja muid metsaande (v.a Peetri jõe maastikukaitsealal Villike sihtkaitsevööndis 1. märtsist 31. septembrini)
- Kalapüük ei ole lubatud Peetri jõel Peetri jõe maastikukaitseala ulatuses.
- Tähistatud/tarastatud eramaal liikumiseks on vaja omaniku luba.
- Kaitsealade veealal võid sõita mootorita ujuvvahendiga.
- Püüa tegutseda loodusesse jälgi jätmata

Hädaabi number 112
Keskkonnaalased õigusrikkumised 1313

Kaitseala külastuse korraldaja

RMK loodushoiuosakond
Lõuna-Eesti piirkond
Tel: 501 9564
pahnii.looduskeskus@rmk.ee
www.loodusegakoos.ee

Kaitseala valitseja

Keskkonnaamet
Põlva-Valga-Võru regioon
Karja 17a, Võru 65608
Tel: 786 8360
voru@keskkonnaamet.ee
www.keskkonnaamet.ee

Trükise koostaja: Margit Turb
Toimetajad: Maarja Mägi, Tiia Ilmet, Kerttu Elm, Tarmo Evestus, Pille Saarnits
Esikaane foto: Peetri jõe liivakivipaljand, Mati Kose
Kaart: AS Regio
Kujundus: Areal Disain OÜ
Küljendus: AS Regio

Trükise väljaandmist toetas SA Keskkonnainvesteeringute Keskus
© Keskkonnaamet 2015

on Peetri jõe elupaigaks saarmale (*Lutra lutra*). **Kalkahju** lähedal asub Eestis esinduslikem devoni ajastu lubjakalvipaigand, mis ulatub ca 660 m pikkusel keldaritoigul 4 m kõrguseni. Siin paljanduvad ülemdevoni Plavinase lademe savikate vahetihthitidega doolomiidid. Need on kõige nooremad aluspõhjakivimid, mida

elupaiku. Kaitsela kuulub Natura 2000 loodusala de hüika. Loodusdirektiivi kaitselaustest liikidest esimes Peetri jões loodusala (Lampetra fluviatilis), hinki (Cobitis taenia), võidast (Cottus gobio), paksukõjalt jõekarp (Umbro crassus), roh-e-vesihobu (Ophiogomphus cecilia). Kaitselaustest imetajatest

kindlaks tehtud 19 kala- ja söörsuulilgi esinemine. Peetri jõe maastikukaitseala (497 ha) eesmärgiks on hoida kaunist devoni liivakivipalajanditega Peetri jõe säikorgu ning selle ümbruse pärandmaastikke, Eestis ainulaadseid devoni liivakivipalajandeid, haruldasi kooslusi ja ohustatud liikide

kaotanud. Peetri jõgi on suhteliselt aeglase vooluga ja veevane, öko-
loogiliselt näitajatelt on jõgi nii Eestis kui ka Lätis heas sei-
sundis. Eestis on Peetri jõgi suures ulatuses looduskaitse al-
lises Ura sillast kuni Tiitsa sillani Peetri jõe maastikukaitse-
ala, Tiitsa sillast kuni Tursa sillani Peetri jõe hoiuala ning
Tursa sillast kuni suubumiseni Mustjõe Koiva-Mustjõe
maastikukaitseala koosseisus. Peetri jõe elupaigaliselt kõige
väärtuslikum osa, kus esineb rohkesti karestikke ja kiire-
voolulisi kivise-kruusase põhjaga alasid, jääb Peetri jõe
maastikukaitsealale. Looduslikkus sängis voolavas jões on

Peetri jõe maastikukaitsesaia

Peetri jõe maastikukaitsela

Loodusdirektiivi kaitsealustest liikidest esineb looduskaitseala jõgedes paksukojaline jõekarp (*Unio crassus*), harjus (*Thymallus thymallus*), rohe-vesihobu (*Ophiogomphus cecilia*). Kaitsealustest imetajatest on esindatud saarmas (*Lutra lutra*).

Mõisamõtsa metsamaastiku muudab eriliseks paljude erinevate metsatüüpide esindatus. Enim on levinud **laane-, saluja palumetsad**. Alale on peitunud ka väike madalsoo. Vanadel haabadel kasvab Euroopas ohustatud samblaliik sulgjas õhik (*Neckera pennata*) ja samblikuliik harilik kopsusamblik (*Lobaria pulmonaria*). Esineb teisigi inimtegevust vähe taluvaid liike: wulfi turbasammal (*Sphagnum wulfianum*), roomav soomik (*Lepidozia reptans*), tähk-rapuntsel (*Phyteuma spicatum*), mitmed käpalised jt.

Mõisamõtsa kaitseala loodusväärtustega on võimalik tutvuda 5 km pikkusel **loodusõpperajal**. Auto saab parkida Metsavenna talu parklasse, sealt tuleb minna 250 m mäest üles Mehka poole. Rajal on 8 huvipunkti, mis tutvustavad Vaidva jõe äärset vahelduvat reljeefi ja erinevaid metsakooslusi.

Peetri jõe maastikukaitseala Mõisamõtsa looduskaitseala

Mõniste vald, Võrumaa

